

ANKARA HAVAGAZI FABRİKASI'NDAKİ "ASBEST YAYILIYOR" İDDİASI ÜZERİNE GÖRÜŞ

DR. EŞREF ATABEY

Ulusal Asbest Islahı Çalışmaları Grubu üyesi

Basında yer alan Ekteki haberde; Maltepe Havagazı Fabrikası binasıyla ilgili; **"asbest yayılıyor"** iddiasında adı geçen firmanın temsilcisinin görüşünde **"kendilerinin yaptığı izolasyonun dağıldığını ve çevreye asbest tozu yayıldığını"** belirtmiş.

Konu özellikle Ankara'da yaşayanların sağlığını yakından ilgilendirmektedir.

İş baştan sakat başladı ve sakat bırakıldı.

1-Yıkım işlemi "Asbestli çalışmalarda sağlık ve güvenlik önlemleri" ilgili yönetmelikteki vd. önlemler alınarak yapılmalıydı, olmadı, o anda gelinen aşamadan itibaren kurallara uyularak bina asbestten arındırılmalı ve yıkımı gerçekleştirilmeliydi. İnsan sağlığıyla ilgili bu problemin çözümü sürüncemeye bırakılmamalıydı.

2-İlgili kurum buna uymadığından (basında yer alan bilgilere ve yerinde incelemeye göre), uyması için, kamuoyunu bilgilendirme görevleri gereğince ilgili meslek odalarınca mahkemeye başvurulmuş ve yıkımın durdurulduğu basından bilinmektedir.

3-Yapılacak iş bundan sonra ilgili kurumun kurallara uygun yıkımı başlatacağını ve yapacağını belirtip (sözleşmede vd) yürütmeyi durdurma kararının kaldırılması, yıkıma bir plan çerçevesinde devam edilmesi, kontrolsüz ve plansız yıkıma neden olanların sorumlu tutulmasıdır,

4-İlgili kurumun kurallara uygun olarak söz konusu binayı yıkmayıp, *"asbestin alınması için her önlemi almıştık... işi durdurdular"*, diye haberde beyanda bulunması, konuya doğru bir yaklaşım olmamaktadır.

5-Yıkımı üstlenen firma *"benim izolasyonum dağıldı"* diye belirtmiş. Zaten izolasyonun tam anlamıyla sağlıklı yapılmadığı görülmüştür? Bina branda ile üstten eteklere doğru giydirilmişti, ancak sabitlenmemişti. Rüzgarda etek kısımları havalanmaktaydı. Binanın doğu cephesi zaten örtülmemişti. Geçen süre içinde rüzgarın etkisiyle branda parçalanmış.

6-Binanın ilk yıkım işleminde hasar görmesinden dolayı, malzemeler içindeki asbest liflerinin (tozunun) serbest kalması muhakkaktır. Binanın giydirilmesinden dolayı rüzgar etkisinden korunaklı yerlerde asbest tozu kalmış olabilir. Ve branda parçalandıkça, yayılabilir. Ancak bunun miktarı ve etkisi tartışılır. Yoksa sert ve sıkı malzeme içindeki asbestin havaya karışması olanaksız. Bina içindeki havada asbest lif ölçümüyle durum ortaya çıkacaktır.

7-En önemlisi de şimdiye kadar bina içindeki havada asbest ölçümü yapılmamış olması. Bina içindeki havada 8 saatlik zaman ağırlıklı ortalama asbest konsantrasyonu nedir, sınır değer olan 0,1 lif/santimetreküpü geçip geçmediği bilinmiyor. Havadaki lif konsantrasyonu, asbestin türüyle ilgili bazı ölçüm ve analiz sonuçlarını bilmeden yorum yapmak, tartışmalara yol açmaktadır.

8- Aylardan bu yana tartışma konusu yapılan, Ankara Havagazı Fabrikasının, ilgili yönetmeliğe uygun olarak asbestten arındırılması ve yıkılması işleminin şimdiye kadar gerçekleştirilmeyip, sürüncemeye bırakılmış olması ve Ankara halkı için bir sağlık problemi teşkil etmeye ve kentin ortasında halkı tedirgin etmeye devam etmesi düşündürücüdür.

9- Kuralına uygun olarak yapılması gereken basit bir yıkım işlemi gerçekleştirilemiyor ise; Eskişehir Mihaliçcik Tatarcık başta olmak üzere birçok mahalle, Mihaliçcik merkez, Sivas Yıldızeli'nin bazı köyleri, Denizli Bekili Poyrazlı, Diyarbakır Çermik, Şanlıurfa Siverek merkez, Hatay Olgunlar, Konya Maydos, Çankırı Şabanözü'nün bazı köyleri başta olmak üzere Türkiye'deki çevresel asbest maruziyetini nasıl gidereceğiz?

Türkiye'de 45 ildeki 87 ilçe sınırları içindeki toplam 203 köyde asbest zuhur ve yatakları bulunmaktadır. Yerleşim yerleri içindeki en riskli köy/mahalle sayısı 63, ilçe merkezi 2'dir. Türkiye'de çevresel asbest riski altındaki toplam nüfus yaklaşık 72.000 kişidir.

Nevşehir ilinde eriyonit mineral tozundan kaynaklanan mezotelyoma-akciğer zarı kanseri vakalarının ortaya çıkmasından sonra (Nevşehir ilinde asbest bulunmamakta), sorunun çözümü için, Tuzköy'ün başka yere taşınması 33 yıl, Ürgüp Karain köyünün taşınması 43 yıl sonra gerçekleştirilebildi.

Halk sağlığı söz konusu olduğunda kaynak bulunmalı ve problemlerin çözümü uzun zaman almamalıdır.

Ankara Maltepe Havagazı Fabrikasında da yapılacak olan; bir an önce binanın asbestten arındırılarak yıkımın gerçekleştirilmesidir.

İlgili kaynak

Eşref Atabey. 2015. Türkiye asbest haritası (Çevresel asbest maruziyeti akciğer kanseri- mezotelyoma). Tüberk Toraks, 63(3):199-219.

Eşref Atabey. 2017. Kentsel dönüşümde asbest tehlikesi. Ankara Maltepe Havagazı fabrikası yıkım işleminde asbest maruziyeti. Bilim ve Gelecek Dergisi, Nisan-2017, Sayı:158, Sayfa:78-80.

http://www.esrefatabey.com.tr/tibbiyeoloji_ayrinti_.aspx?id=173

http://www.esrefatabey.com.tr/tibbiyeoloji_ayrinti_.aspx?id=250

EK: Basında yer alan ilgili haber

'Asbest yayılıyor' iddiası

Havagazı Fabrikası alanında asbestli söküm işini alan Asbest Uzmanı Rahmi Baysal, kendilerinin yaptığı izolasyon çalışmalarının dağıldığını belirterek, "Asbest, rüzgarın etkisiyle dışarıya yayılıyor" dedi

Bozoğlu: İnceleme yapıp rapor hazırlamak istiyoruz

ASBESTİN bina içindeki borularda olması nedeniyle yayılıp yayılmadığı konusunda net bir şey söylemenin mümkün olmadığını belirten Çevre Mühendisleri Odası Başkanı Baran Bozoğlu, "Toplumu aydınlatmak ve bilgi vermek amacıyla asbest uzmanlarımızla beraber bölgede, binanın ve alanın içerisinde inceleme yapmak istiyoruz. Asbestin hangi bölgelerde olabileceğini, nasıl bir önlem alın-

ması gerektiğini ve alınan mevcut önlemlerin yanı sıra bu tehlikeli atıkların nasıl bertaraf edileceği ile ilgili görüşlerimizi ve oradaki uygulamayı raporlamak istiyoruz. Bağımsız bir kurumun rapor hazırlaması Büyükşehir Belediyesi yöneticileri açısından da oradaki personel açısından da aydınlatıcı olacaktır. Hepimiz Ankara'da yaşıyoruz, o bölgenin sorunu hepimizin sorunudur" diye konuştu.

BÜYÜKŞEHİR Belediyesi tarafından şubat ayında Maltepe'deki Havagazı Fabrikası'nda yıkım başlamış, Mimarlar Odası ve Ankara Tabip Odası etrafa asbest yayıldığı gerekçesiyle mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı almıştı. Büyükşehir'in karara itirazı ise reddedilmişti. Havagazı Fabrikası'nda asbestli söküm işlerini yapan Asbest Uzmanı Rahmi Baysal, Başkentlileri tedirgin edecek yeni bir iddiada bulundu. Baysal, "Biz izolasyon çalışmalarını yapıyorduk. Brandaların çoğu açılmış. Asbest, rüzgarın etkisiyle dışarıya yayılıyor" dedi. Binanın gözden uzak olması amacıyla paravanla çevrildiğini belirten Baysal, "Asbestin derhal temizlenmesi ve bertaraf edilmesi lazım. Yürütmenin durdurulmasıyla

tehlike yok olmuş, asbest oradan temizlenmiş algısı oluştu. Vatandaş için tehlikenin devam ettiğini bile bile neden kimse ses çıkarmıyor?" dedi.

"MİMARLAR ODASI CİNAYET İŞLEDİ"

Konuyla ilgili açıklama yapan Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek şöyle konuştu: "Asbestin alınması için her önlemler alınmış ve kaldırıldık. Mimarlar Odası bir noktada cinayet işledi ve yapılacak işi durdurdu. Oradan olabilecek her türlü işten karan veren mahkeme ve şikayetçi olan Mimarlar Odası sorumlu. Biz bu konuda suç duyurusunda da bulunuyoruz. Çünkü tehlikeliyse kaldırılması lazım, tehlikesizse neden yaygara kopanyorsun?"

■ Dilvin KAYGUSUZ